

บทที่ 1

บทนำ

ว่านสีทิสเป็นไม้ดอกประเภทหัวที่มีการเจริญเติบโตได้ดีในเขตร้อนและกึ่งร้อน ปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายและเป็นไม้ตัดดอกที่มียอดขายสูงในตลาดประมูลดอกไม้ในประเทศไทยเนเธอร์แลนด์ โดยที่แหล่งผลิตหลักคือประเทศเนเธอร์แลนด์และประเทศอิตาลี (Coop. Ver. Bloem. Aalsmeer, 1982; International Trade Centre, 1987) นอกจากนี้ว่านสีทิสยังใช้เป็นไม้กระถางและไม้ประดับสนามได้อีกด้วย โดยที่ต่างประเทศได้ผลิตพันธุ์ลูกผสมว่านสีทิสออกสู่ตลาดอย่างกว้างขวาง ซึ่งหลายพันธุ์ได้รับความนิยมและนำเข้ามาปลูกในประเทศไทยในบริเวณที่มีอากาศเย็นของภาคเหนือ (สุชาดาและอรดี, 2540)

อย่างไรก็ตามว่านสีทิสที่นิยมปลูกเพื่อการค้าในประเทศไทยเป็นพันธุ์ลูกผสมชนิดดอกใหญ่ ซึ่งนำเข้าจากต่างประเทศและพันธุ์เหล่านี้ยังคงมีปัญหาหลายประการในการปลูกเลี้ยง เช่น ความทนทานต่อสภาพอากาศร้อนและแห้งแล้งในบางฤดู ความต้านทานต่อเชื้อโรคบางชนิดในสภาพร้อนและกึ่งร้อน ตลอดจนปัญหาในด้านการขนส่งผลผลิตสู่ตลาด เนื่องจากว่านสีทิสลูกผสมดอกใหญ่ที่ผลิตเพื่อตัดดอกมีขนาดใหญ่และน้ำหนักมาก (ดวงทิพย์, 2539) ดังนั้นการสร้างพันธุ์ใหม่โดยการผสมพันธุ์และคัดเลือกพันธุ์ลูกผสมจากว่านสีทิสพันธุ์ดอกใหญ่กับว่านสีทิสพันธุ์พื้นบ้านดอกเล็ก ซึ่งนำเข้ามาปลูกในประเทศไทยเป็นเวลานานมาแล้วจนมีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมมากกว่าพันธุ์การค้าจากต่างประเทศ โดยมุ่งหวังที่จะได้ลูกผสมที่มีความสวยงามและมีขนาดของช่อดอกเล็กลง ตลอดจนมีความทนทานต่อสภาพแวดล้อม โรคและแมลง จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว

ปัญหาในการขยายพันธุ์จากหัวเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่จะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อจะได้วิธีการขยายพันธุ์จากหัวที่เหมาะสมและสามารถเพิ่มปริมาณหัวพันธุ์ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อรองรับความต้องการหัวพันธุ์ว่านสีทิสในการผลิตต้นและดอกเพื่อการค้าและเพื่อการเพิ่มปริมาณหัวพันธุ์ของลูกผสมที่เป็นพันธุ์ใหม่อีกด้วย สำหรับการขยายพันธุ์จากเมล็ดนั้นแม้จะเป็นวิธีการที่ไม่นิยมใช้ในการเพิ่มปริมาณหัวพันธุ์ เนื่องจากเพิ่มปริมาณหัวพันธุ์ได้ช้าเมื่อเทียบกับการขยายพันธุ์จากหัว แต่เทคนิคที่เหมาะสมและได้ผลดีในการเพาะเมล็ดและเลี้ยงต้นกล้าจากเมล็ดก็เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการผลิตลูกผสม

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการขยายพันธุ์ว่านสีทศทั้งจากเมล็ดและจากหัว โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะได้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์สำหรับการวางแผนและการปฏิบัติในการผสมพันธุ์ เพื่อปรับปรุงพันธุ์และการขยายพันธุ์เพื่อการผลิตหัวพันธุ์ต่อไป

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University